

FRÄMMANDE TRÄDSLAG OCH PLANTAGESKOG

FSC-standarden för skogsbruk i Sverige innehåller nya och förändrade krav på miljö- och social hänsyn. Här presenteras krav som gäller främmande trädslag och plantageskog.

Vad säger standarden?

Krav som gäller plantageskog och främmande trädslag har stärkts på flera sätt.

Det här är nytt

Bland annat har definitionen av plantageskog utökats.

Utökad definition av plantageskog

- I FSC-standarden definieras bestånd som plantageskog om de domineras av främmande trädslag, planteras på jordbruksmark eller utgörs av gran inom nemoral zon (lövskogsregionen i södra och sydvästra Sverige).

Begränsningar för nyanläggning av plantageskog och främmande trädslag

- Den totala arealen plantageskog som nyanlagts sedan november 1994 får högst uppgå till fem procent av markinnehavet. I 2010-års standard gällde begränsningen för främmande trädslagsbestånd som nyanlagts sedan 2009.
- Vid omvandling av naturlig skog till plantage ska extra åtgärder genomföras för att förstärka hänsynen till naturvärden.

Skärpta krav för främmande trädslag

- Systematisk prövning avseende fördelar och risker med användning av ett främmande trädslag krävs för att det ska få användas i skogsbruket.
- Hjälplantering med främmande trädslag får bara ske i bestånd som redan domineras av främmande trädslag.
- Vid nyanläggning av bestånd av främmande trädslag ska hänsyn lämnas i form av inhemska trädslag.
- Nyetabletering av contortabestånd får inte ske inom 1 km från naturreservat eller nationalparker. Befintliga bestånd inom 1 km-zon ska avvecklas.
- Program med systematiska åtgärder för att ta bort självspredning av främmande trädslag ska finnas.

Granbestånd i nemoral zon räknas som plantageskog.

- Främmande trädslag ska avlägsnas i hänsynsytor och kantzoner vid skötselåtgärder.
- Främmande trädslag får inte lämnas som naturhänsyn vid avverkning.
- Större markägare (med mer än 5 000 hektar produktiv skogsmark) ska planera anläggningen av främmande trädslag ur ett landskapsperspektiv och undvika nyanläggning av främmande trädslagsbestånd i landskap där främmande trädslag saknas eller förekommer sparsamt.

Här finns kraven

Se indikatorer under kriterier 6.10 samt 10.3 i FSC-standarden. Se också definitionen av plantageskog i ordlistan.

Varför är det viktigt?

FSC har en generellt restriktiv hållning till främmande trädslag. Användningen ska utgå från hur främmande trädslag produktionsmässigt kan komplettera andra trädslag, vilka ståndorter som är lämpliga, och vilka risker som finns för självspredning och negativ påverkan på andra ekosystem och biologisk mångfald.

Fördelar och risker ska prövas

Kunskapen om risker med specifika trädslag är ofta begränsad. Därför är det viktigt att systematiskt pröva fördelar och risker innan ett främmande trädslag används. Användning av främmande trädslag medför också ett ansvar för att hantera självspridning.

Gran i nemoral zon räknas som plantage

Utöver bestånd med främmande trädslag klassas gran i den nemoral zonen (lövskogsregionen i södra och sydvästra Sverige) som plantage. Det beror på att granen i denna region anses vara planterad utanför sitt naturliga utbredningsområde. Därför kan granskog ersättas med främmande trädslag utan att det räknas som nyanläggning av plantageskog. Här kan andra främmande trädslag som släpper igenom mer ljus vara positiva för natur- och sociala värden.

Åtgärder för att förebygga negativa effekter

Kraven i FSC-standarden bygger på ett försiktighetsförhållande. Förekomsten av främmande trädslag begränsas genom restriktioner, dels i arealen främmande trädslag som får nyanläggas, dels för att bibehålla landskap med ingen eller låg andel främmande trädslag.

För att förebygga eventuella negativa effekter av främmande trädslag finns krav på kompenserande naturvårdsåtgärder vid nyanläggning, på skötsel av främmande trädslagsbestånd och på systematisk uppföljning av självspridning.

Contortatallen påverkar rennäringen

Skogarna i norra Sverige är viktiga betesmarker för renar och har därmed avgörande betydelse för samebyarnas möjligheter att bedriva renskötsel, men även för den samiska kulturens fortlevnad. De spärrgreniga täta bestånden av contortatall påverkar rennäringen genom att både renar och renskötare har svårt att ta sig fram. I bestånd av contortatall kan marktäcket av lavar också minska. Marklavar är en nödvändig betesresurs för renen under vinterhalvåret.

I FSC-standarden bygger hänsynen till rennäringen på samverkan inför skogliga åtgärder. Syftet är att gemensamt hitta lösningar för att möjliggöra både renskötsel och skötselåtgärder. Samplanering om användningen av främmande trädslag

FAKTA contortatall

CONTORTATALL med ursprung i Nordamerika introducerades i större skala i Sverige på 1970-talet. Trädslaget är högproducerande, växer bra på stora arealer i norra Sverige och är motståndskraftigt mot älgskador och skador från knäckesjuka. Idag uppskattas arealen med contorta i Sverige till cirka 600 000 hektar.

Contortatallen har visat sig ha god spridningsförmåga och konkurrenskraft när den flyttats utanför sitt naturliga utbredningsområde. I en rapport från FSC Sverige 2015 bedömdes contortatallen ha en förhöjd risk för negativa ekologiska effekter jämfört med bestånd av inhemsk tall och gran. Det handlade främst om risk för okontrollerad spridning, angrepp av skadegörare och svampsjukdomar, och effekter på biologisk mångfald.

Risken för negativa effekter på arter som missgynnas av contortatall ökar med större mängd contortatall i landskapet. Ett förändrat klimat kan också öka riskerna, exempelvis på grund av mer extremt väder och fler skogsbränder som kan leda till ökad självspridning av contortatall och ökade angrepp av skadegörare.

är en viktig aspekt för ett konstruktivt samarbete med den samiska renskötseln, och är ett sätt att förebygga konflikter mellan sociala och ekonomiska intressen i skogsbruket.

Läs mer

om kunskapsläge och risker med contortatall i Sverige i en [rapport på FSC Sveriges hemsida](#).

Om standardprocessen

Standarden utgår från FSC:s globala principer och kriterier, med anpassningar till svenska förhållanden. Standarden har reviderats och beslutats av FSC Sveriges medlemmar som är uppdelade i ekonomisk, social och miljökammare. Standardkraven har tagits fram genom förhandlingar där de tre kamrarna har haft ett likställt inflytande. FSC-certifiering är ett marknadsdrivet och frivilligt system, och syftet är att det ska fungera som ett komplement till andra satsningar för ett ansvarsfullt skogsbruk.